

Ohud erinevates situatsioonides ja nende ennetamine Situatsioonimängud

Autorid: Tallinna Virmalise Lasteaia tervisemeeskond: Marju Esko, Evelin Kuhi, Grete Aavamägi, Helliki Ots – õpetajad; Kaire Kiison – majandusjuhataja, Raili Mäe – direktor

Taustinformatsioon

Ohutuse ja turvalisusega seotud teemad läbivad meie nädalaplaane kogu õppeaasta vältel. Sellegipoolest otsustasime ühe nädala tervenisti pühendada erinevatele ohtudele, mis meie lapsi võivad varitseda kodus, tänaval jm.

Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärk:

arusaama kujundamine tervise hoidmisest ja tervislikust eluviisist, sh ohutust käitumisest.

Õppe- ja kasvatustegevuse eeldatavad tulemused:

- laps teab, et õnnetusjuhtumi korral tuleb otsida abi täiskasvanutelt;
- laps teab ja oskab kasutada hädaabi telefoninumbrit 112;
- laps teab, et vahel on raske otsustada, kas kõik teguviisid on õiged või valed, head või halvad (situatsioonimängud);
- laps oskab ületada teed valgusfoori ja ülekäiguraja juures.

Tegevuste loetelu:

- Situatsioonimängude mängimine
- Töölehtede täitmine
- Õppefilmide vaatamine
- Evakuatsiooniõppus lastele
- Arutlemine/vestlemine
- Lastekirjanduse ettelugemine
- Õppekäik lasteaia lähiümbruse tänavatel
- Pildi järgi jutustamine
- Voolimine, joonistamine, piltide värvimine, paberist voltimine

Metoodika ja integreeritus teiste valdkondadega:

Mina ja keskkond

- Õpitakse tundma ohte lasteaias ja tänavatel lasteaeda tülles ja minnes ning vajadusel helistama 112.
- Viiakse läbi õppekäik lasteaia läheduses olevatel tänavatel: Videviku, Kristiina, Luha tänav, Pärnu mnt.
- Õpitakse tegutsema tulekahju korral, toimub evakuatsiooniõppus. Evakuatsiooni lõppedes on laps koos paarilisega kokkulepitud kohas ravis.

Keel ja kõne

- Toimub etendus „Õige või vale, otsusta ise“.
- Viiakse läbi kirjajarjutus „Aita Lauril leida tee esmaabipunkti“.
- Vaadatakse õppefilme „Juss õpib päästeala“, „Mõmmi saab suitsuanduri“, „Ära mängi tikkudega“.
- Arutletakse ja vesteldakse teemal rõdu, ravimid, mööbel, elektrilised kodumasinad („Muud ohud“ P. Seire raamatus „Õnnetus ei hüüa tülles“, lk 8).
- Jutustatakse pildi järgi (Maanteeameti „Liiklusaabits“ ja Eesti Punane Risti raamat „Oskame olla“).

Matemaatika

- Õpitakse kella täistunde ja neid näitama oma kellal („Mis kell läks Anu ja Pille ema oletatavalt poodi?“ „Mis oli kell, kui lapsed otsustasid arsti mängida?“).
- Toimub õppemäng „Rallisõit“ (Liilia Erik ja Eda Kohari „Liiklusmängud ja tegevused“, lk 17).
- Tutvutakse mõistega paar ja õpitakse paaride loendamist. Loetakse matemaatilisi jutukesi kahe etteantud hulga järgi (näiteks 2 ja 3: kaks poissi mängivad mänguväljakul palli ning kolm tüdrukut ronivad redelil. Mitu last on mänguväljakul?).
- Toimub õppemäng „Ole tähelepanelik“ (Liilia Erik ja Eda Kohari „Liiklusmängud ja tegevused“, lk 48).

Kunstilised tegevused

- Voolitakse plastiliinist teemadel „Tabletipurk, süstal“.
- Värvitakse värvipilte (näiteks pilte, kus kontuuri asemel on numbrid).
- Joonistatakse rasvakriitidega paberile teemal „Evakuatsioon“ (oma kogemuse põhjal).
- Meisterdatakse paberi ja värviliste pliiatsite abil „Volditud müts“.

Mängud jm (võimlemine, muusika, teater „Eesel Eedu“)

Tegevustes kasutatud materjalid

- Õppefilmid
- Lastekirjandus
- Töölehed
- Plastiliin, värvipildid jms

Osalejate vanus ja arv: 5–6aastased; 24 last.

SITUATSIOONIMÄNGUD

„Õige või vale, otsusta ise“

MÄNG 1 „KOMMIISU“

Tegelased: Anu –õpetaja, Pille –õpetaja, ema –õpetaja abi.

Vahendid: värvilised väikesed kommid, süstal.

(Anu ja Pille istuvad põrandal, panevad puslet kokku ja ootavad ema.)

Anu: „Ema ka ei tule juba.“

Pille: „Me oleme seda puslet juba miljon-triljon korda kokku pannud.“ *(Lükkab pildi laiali.)*

Anu: „Mis sa arvad, kas emme toob poest midagi head? Nii kommi isu on.“

Pille: „Meil on juba kommid kodus!“

Anu: „Need oleme ammu ära sünnud, pole meil midagi.“

Pille: „Ega ikka ei ole küll! Kas sa siis pole näinud, kui emme sealt kõrgelt kapist kommi võtab ja siis vanaemale viib? Meile pole ta neid kunagi andnud.“

Anu: „Võib olla on need vanaemade kommid, sellepärast?“

Pille: „Kuule, võtame ise! Ma võtan tooli ja ronin kapi peale, siis saame sealt kõrgelt need kommid kätte.“

Anu: „Emme ei luba meil ronida ja need kommid on ju vanaema omad.“

Pille: „Aga emmet ei ole praegu kodus ja ta ei teagi, et me sealt kommi võtame, vot!“
(*Samal ajal ronib toolile ja võtab kõrgelt rohupurgi. Alla jõudes avab purgi.*) „Oi, siin on nii palju kommi, et emme ei saa arugi, kui me natuke võtame.“

Anu: „Nii ilusad, ärme palju võta, ainult veidikene, igast värvist ühe.“

Pille: „Sulle, mulle, sulle, mulle...“ (*Jagab komme*).

Anu: „Aitab küll, muidu emme saab aru. Paneme nüüd kommipurgi ära, muidu emme tuleb, oi, tulebki juba.“

Pille: „Oleme hästi tasa.“

Ema: „Tere lapsed, olite ikka head lapsed? Ma tõin teile kommi ka! Mis teie siin teete? Miks vanaema südamerohud põrandal on? Kas te sõite neid? On teil halb? Pean kohe kiirabi kutsuma! Kohe helistan 112. Tere, ma elan Videviku 24 ja mu 6- ja 7aastane laps on vanaema rohupurgist tablette võtnud. Kas te saaksite kohe tulla?“

Anu ja Pille: „Emme me ei söönud neid komme ja miks nii ilusad kommid on kõrgel ning miks meie neid süüa ei tohi?“

Ema: „Te ei söönud neid, mitte ühte ka ei pannud suhu? Kallid lapsed, need ei ole kommid, need on vanaema ravimid. Sellepärast need ongi kõrgele pandud, et teie, minu lapsed, neid kogemata ei sööks. Kui lapsed söövad tablette, mida arstitädi pole käskinud neil võtta, siis võib suur õnnetus juhtuda. Lapsel hakkab halb ja ta võib isegi ära surra, kui kohe arstiabi ei tule.“

MÄNG 2 „OMA VÕI VÕÖRAS“

Tegelased: Võõras tädi Valve – õpetaja, Pille – õpetaja; ema – õpetajaabi.

(*Pille, müts peas, sall kaelas, jalutab ja keksib ringi.*)

Pille: „Millal see Anu tuleb? Alati läheb tal nii kaua aega ja kogu aeg pean mina ootama.“

(*Tuleb üks võõras tädi*)

Tädi: „Tere, mis sa siin üksi räägid?“

Pille: „Ma ootan oma õde Anu, aga temal läheb nii kaua aega.“

Tädi: „Kas sulle kommid maitsevad, mul on siin taskus üks.“

Pille: „Emme ütleb, et võõrastega ei tohi rääkida ja võõraste käest ei tohi kommi ka võtta.“

Tädi: „Ah nii. Täitsa õige jutt, mis emme räägib. Tead, aga ma ei olegi võõras, minu nimi on Valve. Kuidas on sinu nimi?“

Pille: „Mina olen Pille, aga kommi ei tohi ma ikkagi võtta.“

Tädi: „No ära siis võta, ma olen seni lihtsalt sinuga, kuni su õde Anu tuleb. Kas sulle kutsud meeldivad?“

Pille: „Oi väga meeldivad, aga emme ütleb, et linnas pole koera koht.“

Tädi: „Suurtel koortel on jah korteris vähe ruumi, aga mul on väike kutsu. Oled näinud neid pisikesi kutsusid, mis mõnel tädil kotiga kaasas on?“

Pille: „Oi, neid kutsusid ma tean, tahaksin endale ka.“

Tädi: „Ma elan siin lähedal ja võin sulle oma kutsukest näidata, kui sa minuga kaasa tuled. Tal oleks kindlasti hea meel, et üks väike tüdruk temaga mängima tuleb.“
(Hakkavad koos liikuma, samal ajal tuleb ema).

Ema: „Pille, kuhu sa lähed? Miks sa siin oled? Kes see tädi oli, kes nüüd minema kiirustab?“

Pille: „See tädi pidi mulle oma kodus väikest kutsut näitama, ta elab siin lähedal.“

Ema: „Kas ma pole sulle öelnud, et võõraste inimestega ei tohi kaasa minna?“

Pille: „Ta polnud võõras, ta nimi on Valve, ta ise ütles mulle.“

Ema: „Kui sa tead ainult kellegi nime, siis see inimene on ikkagi sulle võõras ja võõrastega ei tohi kaasa minna ning võõraste käest ei tohi midagi vastu võtta. Võib-olla see tädi Valve tahtis sind hoopis ära röövida ning siis oleksime meie issi ja Anuga väga kurvad. Võib olla me ei näekski sind enam mitte kunagi, kas sina poleks ilma meieta õnnetu?“

(Lahkuvad koos).

MÄNG 3 „MÄNGIME ARSTI“

Tegelased: Anu –õpetaja; Pille –õpetaja; ema –õpetaja abi.

(Mõlemad tüdrukud on üksteisest eemal, Pille imetleb lilli.)

Pille: „Nii ilusad kollased lilled, viin emmele. Oi, mis see on? Anu, tule vaata, mis ma leidsin.“

Anu: „Süstal, täitsa samasugune nagu arstitädil, näita mulle ka. Ongi päris!“

Pille: „Anna nüüd tagasi. Kuule, hakkame arsti mängima, mina olen arst, sina heida siia pikali.“

Anu: „Miks sina jälle arst oled? Mina pole üldse saanud olla.“

Pille: „Pärast oled sina, mängime nüüd! Tere, mille üle kaebate, kas teil kuskil valutab. Tehke suu lahti, oi, kurk on väga punane. Ma pean teile süsti tegema.“

Anu: „Kas sa teed päriselt süsti? See on valus, mina ei taha!“ (*Läheb kaugemale, Pille tuleb süstlaga järgi.*)

Pille: „Haiged ei jookse niimoodi arstitädi eest ära.“

Anu: „Ma ei taha, et sa päriselt süsti teed!“ (*Nutab*)

Pille: „Sinuga ei saagi arsti mängida, titt selline!“

Anu: „Emme, emme, Pille tahab mulle süsti teha.“

(*Jooksuga läheneb ema.*)

Ema: „Mis teil siin toimub, miks Anu nutab?“

Pille: „Mina tahan arsti mängida, aga Anu kardab süsti.“

Anu (*nutuselt*): „Sa tahtsid mulle PÄRISELT süsti teha. Mina ei taha, see on valus!“

Ema: „Oot-oot, süsti, millega? (*Pille näitab süstalt*). Oi lapsed, see on ju päris süstal! Kus te selle saite?“

Pille: „Siin lille kõrval oli.“

Ema: „Kullakesed, leitud süstal on must ja seda ei tohi puutada. Sa oleksid pidanud mulle ütleva, et süstla leidsid. Praegu oleks võinud suur õnnetus juhtuda! Seda süstalt on keegi juba kasutanud ja me ei tea, millised haigused sellel inimesel võisid olla. Pealegi on ta juba maas vedelenud. Arstitädi võtab alati uue süstla krõbiseva koti seest välja, kui teile hakkab süsti tegema. Sinule võtab uue süstla ja samuti Anule. See süstal on võõra inimese oma ja sellega Anule süsti tehes oleks Anu võinud raskelt haigeks jääda. Süstides torkab arstitädi süstla sulle naha alla ja selle süstlaga on juba kellegi naha alla torgatud, mis tähendab, et selle inimese haiguspisikud on süstla küljes. Läheme nüüd tuppa.“

Läbiviidud tegevuste mõju hindamine

Lapsed on väga avatud ja elasid etendusse sisse. Nad olid head nõuandjad ja soovitasid tegelastel õigesti käituda. Hiljem näitlesid lapsed ise ja vahel olid tegelasteks nukud. Ilmselt räägiti ja näideldi veel kodudeski, sest järgmiseks aruteluks oli „kommitädi“ ehk tädi Valve. See teema oli arutlemisel juba vanematega, sest tihti on kujutatud lapseröövli mehena, aga näidend tutvustas uut ohtu.

Kasutatud ja soovitatav kirjandus õpetajale

- Õppefilmid „Juss õpib päästeala“, „Mõmmi saab suitsuanduri“, „Ära mängi tikkudega“
- „Muud ohud“ P. Seire raamatus „Õnnetus ei hüüa tülles“
- Maanteeamet „Liiklusaabits“
- Eesti Punane Rist „Oskame olla“
- Rocca al Mare Kool „Olla olemas“